

EXODOS

Foto: Ørjan Ellingvåg

Levekår for voksne uregistrerte flyktninger/immigranter, asylsøkere og anerkjente flyktninger på fastlandet, Athen - Hellas

Rapporten er skrevet på privat initiativ og finansiert av innsamlede midler.
Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser.

Research (Athen + skriftlige kilder):

Evj Ellingvåg, leder av Foreningen av tolvte januar

Tekst og research (Athen + skriftlige kilder):

Frøydis Skaug-Andersen, daglig leder og partner i kommunikasjonsbyrået
2mind-design as, medlem av Foreningen av tolvte januar

Fotograf:

Ørjan Ellingvåg

Design:

www.2mind-design.no

Foreningen av tolvte januar

Kontaktperson: Frøydis Skaug-Andersen

Mobil: 906 45 748

E-post: froydis@2mind.no

© Foreningen av tolvte januar

FORORD	4
SAMMENDRAG	5
KAPITTEL 1. FLYKTNINGSTATUS I HELLAS	9
1. DE UREGISTRERTE	10
2. DE FORHÅNDSREGISTRERTE (Status: asylsøker)	10
3. DE FULLREGISTRERTE (Status: asylsøker)	12
4. DE SOM HAR VÆRT TIL ASYL-INTERVJU (Status: asylsøker)	12
5. DE MED MOTTATT VEDTAK	12
SÅRBARE GRUPPER	13
KAPITTEL 2. BAKGRUNN	14
TYRKIAS MIDLERTIDIGE GJESTER	15
AVTALENE	15
"HOTSPOT- LEIRER"	15
INTERNASJONAL HJELP	16
KAPITTEL 3. ANERKJENTE FLYKTNINGER	17
ALARMERENDE LEVEKÅR	18
EUROPEISK DOMSTOL SUSPENDERER DUBLIN-RETUR TIL HELLAS, 2018	19
KAPITTEL 4. ASYL-LOVENDRINGER 01.01 2020	20
KAPITTEL 5. ANBEFALINGER	22
KAPITTEL 6. EKSTRA INFO	23
ELEONAS FLYKTNINGLEIR	24
MALAKASA FLYKTNINGLEIR	26
OINOFYTA FLYKTNINGLEIR	29
KILDER	32
Kildeliste ligger til slutt i dokumentet. Underveis i teksten står kilder oppgitt i parentes.	

Forkortelser:

GAS = Greek Asylum Service / Gresk utlendingsforvaltning

AITIMA = En gresk ideell organisasjon (NGO) som tilbyr gratis juridisk hjelp til anerkjente asylsøkere

GFR = Greek Forum of Refugees / Gresk forumet for flyktninger som samarbeider med forskjellige interessenter som jobber for flyktningers rettigheter i Hellas, i Europa på internasjonalt nivå.

FORORD

Denne rapporten er skrevet med tiltro til at god faktainformasjon er viktig for å kunne fatte riktige vedtak. Fordi det ikke finnes noen rapport hos forvaltningen – til tross for at Norge hvert år returnerer asylsøkere tilbake til fastlandet i Hellas – besluttet Foreningen av tolvte januar å bidra med sitt til å samle informasjon til en rapport. Rapporten handler ikke om tilstandene i Hotspot-leirene i Hellas. Det er allerede godt kjent fra media og via vitnesbyrd fra de mange frivillige som har hjulpet til der. Rapporten handler om levekår for de voksne med ulik flyktningstatus som befinner seg på fastlandet, – og ikke minst livsbetingelsene de må forholde seg til etter å eventuelt ha fått innvilget internasjonal beskyttelse i Hellas.

Vi ønsker å takke den greske ideelle organisasjonen Aitima, (betyr forespørsel på gresk) som tilbyr gratis juridisk hjelp til anerkjente flyktninger og GFR (Greek Forum of Refugees) som samarbeider med forskjellige interessenter som jobber for asylsøkeres rettigheter i Hellas, og i Europa på internasjonalt nivå. Begge disse inviterte oss til møte i Athen og informerte oss grundig om gresk asylprosess og flyktningssituasjonen i Hellas på fastlandet.

En spesiell takk går til Arash Hampay som organiserer cafeen "Patogh" for hjemløse i Athen, og gir akutt overnattings tilbud for hjemløse kvinner og barn i Athen via "Our House" og deler ut mat på Victoria square. Han har selv vært flyktning og fått asyl i Hellas. Han ga uvurderlig god og viktig kunnskap om rammebetingelsene til flyktninger med ulike asylstatus, og ga oss et godt innblikk i hverdagslivet deres. Uten ham ville vi ikke fått kontakt med for eksempel de mange hjemløse som bor i parken rundt Victoria square, eller de han kjenner i flyktningleirene rundt Athen. Vi vil også få takke for gode samtaler med Kerrie Moor som driver Hope cafe som deler ut gratis mat, sanitærutstyr og alt flyktningfamilier kan trenge hver dag og hver uke.

Likevel er det flyktningene i de tre leire utenfor Athen, Eleonas, Malakása og Oinofyta som har inspirert mest – og faktisk gjort det umulig å ikke ferdigstille rapporten. Deres trang til å kommunisere til omverdenen hvilke levekår uregistrerte flyktninger/immigranter og asylsøkere møter på fastlandet i Hellas, forpliktet oss til å fullføre.

Alle disse menneskene som fortsatt hadde styrke til å åpne seg og fortelle om selvopplevde erfaringer, ga farge og dybde til faktaopplysninger og tall vi fikk fra andre. Størst takk går til dem, men også takk til dere som leser mer enn bare dette forordet. Stor takk også til advokat Mads Harlem som kom med inspirerende innspill i prosessen frem mot ferdigstilt arbeid.

La oss minne om at rapporten er skrevet gratis på frivilligbasis og utført etter beste evne med de ressursene som var mulig å oppdrive for privat personer. Vi håper rapporten vil være til nytte.

Evy Ellingvåg
Research

Frøydis Skaug-Andersen
Tekst og research

Ørjan Ellingvåg
Fotograf

Nesodden, 1. mars 2020

Tittel: EXODOS Levekår for voksne uregistrerte flyktninger/immigranter, asylsøkere og anerkjente flyktninger på fastlandet, Athen - Hellas

Forfatter: Frøydis Skaug-Andersen, medeier og ansatt i kommunikasjonsbyrå 2mind-design as, samt medlem av Foreningen av tolvte januar

Research: Evy Ellingvåg, Leder av Foreningen av tolvte januar / Frøydis Skaug-Andersen

Fotograf: Ørjan Ellingvåg

SAMMENDRAG

Hellas mottar 51% av alle flyktninger som kommer til Europa. (i flg. UNHCR). Fordelingspolitikken i Europa er skjevt fordelt og FNs høykommissær for flyktninger kaller situasjonen for kritisk og sier det haster med å finne en løsning.

Denne rapporten handler ikke om tilstandene i Hotspot-leirene i Hellas. Det er allerede godt kjent fra media og via vitnesbyrd fra de mange frivillige som har hjulpet til der. Denne rapporten handler om levekår for voksne, uregistrerte flyktninger/immigranter, asylsøkere og anerkjente flyktninger på fastlandet, Athen, Hellas

I forskjell fra 2015 da flyktninger brukte Hellas som port til Europa på vei nordover, stopper fluktruten nå i Hellas. Stengte grenser hindrer dem fra å flykte videre. De som ikke søker asyl ved ankomst til øyene, returneres til Tyrkia (Eu-Tyrkia avtalen). Asylsøknadene behandles i Hellas, det første trygge EU-landet flyktingene kommer til. De som for tiden oppholder seg på det greske fastlandet har ankommet på en av tre måter: Ved å krysse landegrensen mellom Tyrkia og Nord-Hellas, blitt overført fra Hotspot-leirene på øyene, eller de har forlatt øyene uregelmessig før de mottok vedtak på sin asylsøknad.

Enkelte flykter videre til andre europeiske land og søker asyl der. I henhold til Dublin-avtalen returneres de som allerede er registrert tilbake til Hellas. Norsk forvaltning returnerer ingen til Hotspot-leirene, men til fastlandet i Hellas. Landinfo, – en norsk statlig fagenhet som samler og gjør tilgjengelig informasjon om menneskerettighetssituasjonen i land Norge mottar asylsøkere fra. De mangler dokumentasjon om situasjonen for asylsøkere og anerkjente flyktninger på fastlandet i Hellas. Det var grunnen til at Foreningen av tolvte januar bestemte seg for å kartlegge fakta, og skrive denne rapporten.

Arbeidet med denne rapporten har vært delt inn i to deler

Research:

Systematisk innsamling av tilgjengelig faktainformasjon vedrørende situasjonen for voksne uregistrerte flyktninger/immigranter, asylsøkere og anerkjente flyktninger på fastlandet i Hellas fra norske, engelske, tyske og greske kilder. Vi har snakket med asylsøkere som har kommet via Hellas til Europa, - og som nå oppholder seg i Norge. Foreningen av tolvte januar har vært tilstede på flere foredrag i 2019 i regi av IMD, UDI, LO og Instituttet for Samfunnsforskning, samt samlet rapporter og avisartikler bredt nasjonalt og internasjonalt.

Reise til Athen, 8 dager

Formålet med reisen var å innhente aktuell og relevant informasjon. Vi var i kontakt med to greske NGOere (Aitima og Greek Forum of Refugees, GFR). Aitima er en gresk ideell organisasjon som tilbyr gratis juridisk hjelp til anerkjente flyktninger. GFR samarbeider med forskjellige interessenter som jobber for uregistrerte flyktninger/immigranter og asylsøkeres rettigheter i Hellas, i Europa på internasjonalt nivå. Møtene fant sted i deres kontorlokaler i Athen. Vi hadde samtaler med asylsøkere som er returnert fra Norge, og som nå befinner seg i Hellas. Vi besøkte og snakket også med flere frivillige i Athen som deler ut klær, hygieneartikler, morsmelkerstatning og mat til uregistrerte flyktninger/immigranter og asylsøkere samt anerkjente flyktninger i gatene i Athen. Foreningen av tolvte januar har kommunisert med cirka 120 mennesker med ulik status som var hjemløse, okkuperte hus eller bodde i flyktningleirer. Noen intervjuet vi mer inngående enn andre. Vi foretok et overblikk av fysisk stedskonstruksjon og sanitære forhold, samt tilgang til mat og tilberedningsmuligheter i tre flyktningleirer i område rundt Athen. Vi hadde egen fotograf. I tillegg forhørte vi oss med flere grekere i Athen /Pireaus om deres syn på flyktningssituasjonen i landet.

Asylprosessen på fastlandet er delt inn i tre steg: forhåndsregistrering, full registrering og asyl intervju. En asylsøker må vente fra 2 til 5 år før søknaden er behandlet, da er ikke tiden før registrering tatt med. Det finnes fem ulike flyktningstuser i Hellas, og vi har sett på deres levekår og rettigheter.

1. DE UREGISTRERTE

Flyktninger/migranter som ikke er registrert som asylsøkere ennå.

(Omtales i rapporten som "uregistrert flyktning/migrant")

De uregistrerte flyktningene/migrantene har ingen rett til hjelp fra det offentlige, siden de ikke er registrerte asylsøkere ennå. De er usynlige i samfunnet og gresk utlendingsenhet vet ikke hvor mange dette gjelder. De fleste uregistrerte flyktninger/migranter ønsker å komme raskt inn i systemet for å få rettigheter som asylsøkere. Forhåndsregistrering foregår på Skype og i henhold til en bestemt tidsplan, basert på språk. Arabisk talende har 7 timer i uken, dari to timer og farsi en time pr uke. Det kan ta opptil ni måneder før uregistrerte flyktninger/migranter får mulighet til å forhåndsregistrere seg hos utlendingsforvaltningen. I mellomtiden er de overlatt til seg selv. Hvor mange dette gjelder er ukjent og varierer.

2. DE FORHÅNDSREGISTRERTE

Flyktninger/immigranter som har registrert at de ønsker å søke asyl.

(Omtales i rapporten som asylsøker)

Forhåndsregistrerte asylsøkere har ikke levert asylsøknad ennå, men har blitt registrert i køen for å senere levere søknad. De får et forhåndsregistreringskort med ID-nummer og dato med når de skal få anledning til å levere asylsøknaden og bli fullregistrert. I mellomtiden har de asylsøker rettigheter, det vil si rett til å bo i en flyktningleir, økonomisk bistand og skolegang for barn mellom 6 og 15. Rett til helsetjenester ved akuttbehov (2019). Med bistand fra EU skal de i 2020 få fulle helsetjenester.

3. DE FULLREGISTRERTE

Asylsøkere som har levert inn en asylsøknad

(Omtales i rapporten som asylsøker)

Ved fullregistrering mottar asylsøkeren et nytt fullregistreringskort med ID nummer og dato for asyl-intervju. I oktober 2019 kan de tidligst forvente å få intervju i 2022, men de fleste ikke før 2024, – og noen ikke før 2025. Det er avhengig av hvilket land de kommer fra og tilgang på tolketjeneste (GAS). Rettigheter og levekår etter fullregistrering er de samme som for de forhåndsregistrerte.

4. DE SOM HAR VÆRT TIL ASYL-INTERVJU

Asylsøkere som har levert alt til forvaltningen og venter på svar
(Omtales i rapporten som asylsøker)

Under intervjuet forteller asylsøkeren sin historie og bakgrunn for sitt beskyttelsesbehov, mens myndighetene (GAS) kan stille spørsmål. De avgjør ut ifra dette om personen har et beskyttelsesbehov eller ikke. Rettigheter og levekår etter asyl-intervju er de samme som for forhåndsregistrerte og fullregistrerte. De beholder sine rettigheter som asylsøker frem til vedtak. Hvis asylsøkeren ikke møter til intervjuet frafaller søknaden.

5. DE MED MOTTATT VEDTAK

De er ikke lenger asylsøkere

(De med negativt vedtak omtales i rapporten som irregulær innvandrer

De med positivt vedtak omtales i rapporten som anerkjent flyktning)

Når asylsøknaden er behandlet mister søkeren alle rettigheter som asylsøker uavhengig av utfall. Ved negativt vedtak har personen ikke lenger lovlig opphold i landet. Ved positivt vedtak får personen samme rettigheter som grekerne.

For de med negativt vedtak er ankemulighetene begrenset. Kort frist og anken må være utfylt på gresk av offentlig advokat med bevilgning for dette spesielt, og den irregulære innvandreren må betale privat.

De med positivt vedtak mister bosted i leir og økonomisk bistand men kan søke om skattekort. Behandlingstiden er på opptil ni måneder. Det skal være mulig å søke familiegjenforening for anerkjente flyktninger, men i praksis er det dårlig tilrettelagt for det (Aitima).

SÅRBARE GRUPPER

Sårbare grupper prioriteres i et "fast-track system gjennom asylprosessen.

For å bli ansett som sårbar etter asyl-lovendringene som ble iverksatt 01.01 2020 må det skrives en legeerklæring av en gresk offentlig lege. NGO-organisasjoner som for eksempel Leger uten grenser, har etter lovendringen ikke lenger mulighet til å legitimere at en flyktning tilhører en sårbar gruppe. Flere får derfor ikke registrert seg som sårbar flyktninger fordi de mangler verifisert dokumentasjon fra godkjent lege.

Anerkjente flyktninger

Anerkjente flyktninger i Hellas forteller at deres livssituasjon blir mer utrygg etter at de har mottatt beskyttelse i Hellas enn da de var asylsøkere. Hellas har ikke sosialhjelp som garanterer anstendig levestandard som tilstrekkelig mat og bolig. Tilgang til mat, toalett, varmt og kaldt rennende vann, strøm, sanitæranlegg og trygghet er ikke en selvfølge for denne gruppen.

I oktober 2019 ble asyllovene i Hellas endret på en rekke punkter. Endringene har som mål å fremskynde søknadsprosessen og raskt returnere de uten beskyttelsesbehov.

Flyktningleirer

I desember 2019 var det registrert 65 800 asylsøkerne på det greske fastlandet (UNHCR). De har krav på et sted å bo. I regionen Attica er det flere flyktningleirer, vi besøkte de tre som lå nærmest Athen, Eleonas, Malakása og Oinofyta flyktningleire. Alle er drevet av International Organization for Migration (IOM). I alle var det containere merket med UNHCR og Røde kors, men kun i Malakasa så de ut til å være i bruk. På dagtid er det vakter ved inngangen, men beboere kan komme og gå som de vil. Etter kl 16:30 er det ingen vakter ved porten og asylsøkerne opplever mye bråk og vold om natten, det forekommer drap og selvmord i leirene samt kjønnsbasert vold mot kvinner og barn.

Enkelt sagt har leirene som ligger lengst vekk fra sentrum av Athen den mest nøkterne standarden. Eleonas er kun 15 minutter med bil fra Sintagma. Malakasa cirka 40 minutter unna, mens Oinofyta ligger 60 km utenfor bygrensen, uten buss eller togstasjon i umiddelbar nærhet. De som bor langt fra sentrum forteller at det er vanskelig og dyrt å skaffe seg mat og bo der, samtidig som sanitærforholdene er dårlige. Det finnes ikke butikker eller minibank i nærheten. Tur-retur Malakása, Athen med tog koster for en person tilsvarende 124,- Nkr. Transportutgiftene utgjør derfor ganske stor prosent av månedsbudsjettet på 1 400,- Nkr.

Graffiti fra Sintagma plassen, Athen

Foto: Ørjan Ellingvåg

KAPITTEL 1. FLYKTNINGSTATUS I HELLAS

De uregistrerte flyktningene/immigrantene og asylsøkerne som for tiden oppholder seg på det greske fastlandet har ankommet på en av tre måter: Ved å krysse landegrensen mellom Tyrkia og Nord-Hellas, blitt overført fra øyene eller de har forlatt øyene uregelmessig før de mottok vedtak på sin asylsøknad.

Asylprosessen på fastlandet er delt inn i tre steg: forhåndsregistrering, full registrering og asyl intervju. Det finnes fem ulike flyktningstatus i Hellas (GAS) og vi har sett på deres levekår og rettigheter.

1. DE UREGISTRERTE
2. DE FORHÅNDSREGISTRERTE (Status: asylsøker)
3. DE FULLREGISTRERTE (Status: asylsøker)
4. DE SOM HAR VÆRT TIL ASYL INTERVJU (Status: asylsøker)
5. DE MED MOTTATT VEDTAK

1. DE UREGISTRERTE

Flyktninger/migranter som ikke er registrert som asylsøkere ennå.
(Omtales i rapporten som "uregistrert flyktning/migrant")

Uregistrerte flyktninger/migranter har krysset grensen inn til fastlandet uten å ha vært innom noen øy, og er derved ikke registrert og inngår ikke som en del av EU-Tyrkia avtalen. For å få lovlig opphold må vedkommende registrere at han/hun ønsker å levere inn en asylsøknad, en forhåndsregistrering. Noen ønsker å forbli uregistrerte for å kunne søke asyl i andre land og ikke senere stoppes av Dublin-konvensjonen. Vi har sett på utfordringene med å få mulighet til å få forhåndsregistrert en søknad, tidsbruk og levekår i ventetiden. Både flyktninger vi snakket med og greske jurister bevitner at det kan ta opptil ni måneder å komme gjennom på Skype for forhåndsregistrering. I mellomtiden tilbys ingenting fra det offentlige, og det er derfor en daglig kamp for å overleve for de uten egne midler.

De uregistrerte flyktningene/migrantene har ingen rett til hjelp fra det offentlige, siden de ikke er registrert som asylsøkere ennå. De er usynlige i systemet og staten vet ikke hvor mange dette gjelder. Sårbare grupper som er uregistrerte flyktninger/migranter kan få hjelp fra private internasjonale organisasjoner til å forhåndsregistrere seg. Vi traff flere sårbare i Athen som ikke var fanget opp av systemet og som blant annet sov utenfor leirene i provisoriske telt.

Forhåndsregistrering foregår på Skype hos GAS. Det er i følge frivillige NGO representanter bare 10 skypestasjoner hos GAS som tar i mot registreringene. Forhåndsregistrering foregår i henhold til bestemt tidsplan, basert på språk (GAS, des. 2019). Eksempel: Arabisk talende kan ringe GAS via Skype syv timer hver uke (mandag 8:00-10:00, tirsdag, onsdag og fredag, 11:00-12:00, og torsdag 10:00 - 12:00). Dari talende kan ringe to time pr uke (mandag og tirsdag mellom 10:00 og 11:00). Farsi talende kan ringe en time pr uke (onsdag mellom 10:00 og 11:00).

2. DE FORHÅNDSREGISTRERTE

Flyktninger/immigranter som har registrert at de ønsker å søke asyl.
(Omtales i rapporten som asylsøker)

Når en person har registrert at han/hun vil søke asyl, er personen registrert som asylsøker, selv om ikke søknaden ennå er levert. Dette kalles forhåndsregistrering. Søkeren skal på dette tidspunktet si ifra hvis han/hun vil søke familiegjenforening med familiemedlemmer som oppholder seg i et annet europeisk land enn Hellas. Etter forhåndsregistrering mottar de et forhåndsregistreringskort med ID-nummer, samt en dato for når de skal få anledning til å levere asylsøknaden og bli fullregistrert (GAS).

Rettigheter etter forhåndsregistrering på fastlandet (GAS)

- Lovlig opphold i Hellas, med fri bevegelsesradius innen landets grenser
- Gratis opphold i flyktningleir, velger asylsøkeren å flytte ut av leiren mister han/hun sin økonomisk støtte fra det offentlige
- Barn mellom 6 og 15 år får gratis skolegang
- Økonomisk støtte i form av kredittkort, voksne tilsvarende 1400,- Nkr pr mnd. + ekstra for barn
- Hvis søker inngår under sårbargruppe, løftes søkeren inn i et "fast-track" system
- Ingen rett til advokathjelp
- Ingen rett til helsetjenester, bortsett fra akutthjelp (2019)
- Ingen arbeidstillatelse
- Ingen språkopplæring

Deles det ut måltid i leiren, trekkes et beløp fra den månedlige støtten (i flg Our House). Flere asylsøkere vi snakket med og som bor i leirene, forteller at de er totalt avhengig av økonomisk støtte fra familie i andre europeiske land, eller veldedighet for å skaffe nok mat, klær, hygieneartikler og medisiner. Spesielt småbarnsfamilier som trenger babybleier og morsmelkerstatning sliter hardt. Underernæring/feilernæring i leirene er stor forteller flere mødre i leirene.

Flere av leirene ligger et godt stykke utenfor byen. Å være langt fra sentrum betyr store utgifter til transport til og fra matbutikker, langt fra gratis utdeling av mat /klær og vanskelig tilgang til lege/apotek. De sanitære forholdene i leirene som ligger lengst vekk fra sentrum, er svært nøkterne. I Malakasa flyktningleir mangler de varmt vann og i leiren Oinofyta bor det ca 950 mennesker. Da vi var der i oktober -19, fungerte cirka 16 toalett. Det vil si rundt 60 mennesker deler et toalett. De hadde flere vaskemaskiner, men kun tre av dem fungerte, og det er ikke alltid leiren ble forsynt med strøm.

Kjønnsbasert vold mot kvinner og barn forekommer i leirene. Noen velger å flytte inn til sentrum selv om de mister penger fra det offentlige når de ikke lenger bor i leieren. Vi fant dem sovende på gaten og i parker, andre okkuperer tomme bygårder og bor der. Etter at regjeringen ble skiftet ut i juli 2019 har det vært flere politirazziaer mot husokkupanter. De fleste har blitt transportert til flyktningleirer i Korinth eller nordover i landet. Enkelte sårbare barnefamilier får hjelp av NGO organisasjoner som betaler husleie for dem i Athen en periode. De fleste blir boende i flyktningleiren de ble plassert i.

Voksne asylsøkere får ikke automatisk språkopplæring og lærer ikke noe om gresk identitet og kultur. Likevel er det flere som lærer seg både gresk og engelsk gjennom ulike private NGOere. Inntil forrige valg, juli 2019 hadde denne gruppen arbeidstillatelse, men etter at den nye regjeringen tok makten, har det ikke blitt utlevert nye skattekort (i flg frivillige hjelpere).

Gresk utlendingsforvaltning informerer om at barn mellom 6-15 år kan gå på skoler i nærheten av sitt bosted. Barna får gratis vaksiner før de begynner på skolen. Flere foreldre forteller at barna deres går i egne klasser for flyktninger, og ikke treffer greske barn. Førskolebarn i leirene får sporadiske tilbud av frivillige organisasjoner. Tilbudene er ustabile og ofte organisert av unge frivillige fra Europa som kommer for å leke med barna. De har ingen kompetanse om flyktningbarn og er der kun i kort tid.

En mann vi treffer i en flyktningleir forteller at det er ni måneder siden han endelig kom igjennom på Skype og fikk forhåndsregistrert seg. Etter det har han hatt rett på økonomisk støtte, men har likevel ikke mottatt penger fra myndighetene. Det vil si at han i ni måneder har levd uten penger og er totalt avhengig av å få mat fra andre for å overleve. Hans identitet er avklart så det skal ikke være noe problem for myndighetene å gi ham rettigheter som enhver annen asylsøker. Etter å ha ventet i to måneder skrev han e-mail og etterspurte den økonomiske støtten. Da fikk han til svar at hvis han kontakter dem en eneste gang til, ville han bli blokkert. Han mister stemmen og sier lavt "Nå vet jeg ikke hva jeg skal gjøre lenger". Forhåndsregistrerte har ingen rett til advokathjelp eller juridiske råd.

Gresk forum for flyktninger påpeker at kommunikasjonen mellom greske utlendingsmyndigheter og asylsøkere kunne vært langt bedre og at mye frustrasjon da ville vært unngått på begge sider.

3. DE FULLREGISTRERTE

Asylsøkere som har levert inn en asylsøknad.
(Omtales i rapporten som asylsøker)

Alle familiemedlemmene som asylsøknaden gjelder, må være tilstede på møte å fullregistrere seg. Det er mulig å ha med en psykolog, advokat eller sosialarbeider. Hvis asylsøkeren ikke møter til fullregistrering antar myndighetene at søknaden ikke lenger er aktuell. Enslige mindreårige mellom 15 og 18 år kan få hjelp av GAS til å fylle ut sin søknad (Gresk forum for flyktninger).

Ved fullregistrering mottar asylsøkeren et nytt fullregistreringskort med ID nummer og dato for asyl-intervju. De kan tidligst forvente å få intervju i 2022, men de fleste ikke før 2024, – og noen ikke før 2025 (tall fra okt. 2019). Det er avhengig av hvilket land de kommer fra og tilgang på tolketjeneste (GAS).

Rettigheter og levekår etter fullregistrering er de samme som for forhåndsregistrerte.

4. DE SOM HAR VÆRT TIL ASYL-INTERVJU

Asylsøkere som har levert alt til forvaltningen og venter på svar.
(Omtales i rapporten som asylsøker)

Under intervjuet forteller asylsøkeren sin historie og bakgrunn for sitt beskyttelsesbehov, mens utlendingsmyndighetene (GAS) kan stille spørsmål. De avgjør ut ifra dette om personen har et beskyttelsesbehov eller ikke. De beholder sine rettigheter som asylsøker frem til vedtak. Hvis asylsøkeren ikke møter til intervjuet frafaller søknaden.

Rettigheter og levekår etter asyl-intervju er de samme som for forhåndsregistrerte og fullregistrerte asylsøkere.

5. DE MED MOTTATT VEDTAK

De med mottatt vedtak er ikke lenger asylsøkere.
(De med negativt vedtak omtales i rapporten som irregulær innvandrer
De med positivt vedtak omtales i rapporten som anerkjente flyktninger)

Når asylsøknaden er behandlet mister søkeren alle rettigheter som asylsøker uavhengig av utfall. Ved negativt vedtak har de ikke lenger lovlig opphold i landet. Ved positivt vedtak har de samme rettigheter som grekere.

For de med negativt vedtak er ankemulighetene begrenset. Kort frist og anken må være utfylt på gresk, av offentlig advokat med bevilgning for dette spesielt, og asylsøkeren må betale advokatutgiftene privat. Advokater og asylsøkere forteller at dette er krav asylsøkere i praksis vanskelig kan klare å imøtekomme.

De med positivt vedtak, det vil si de som er blitt anerkjent som flyktning med et beskyttelsesbehov, mister bosted og økonomisk bistand, men kan søke om skattekort. Behandlingstiden er på opptil ni måneder. Det skal være mulig å søke familiegjenforening for anerkjente flyktninger, men i praksis er det dårlig tilrettelagt for det. De har – innen tre måneder – rett til å søke familiegjenforening for familiemedlemmer som befinner seg i hjemlandet. Anerkjente flyktninger blir ikke automatisk informert om denne rettigheten når de får bevilget asyl. De som søker familiegjenforening får ikke alltid svar på søknaden fra gresk utlendingsmyndighet (Aitima).

SÅRBARE GRUPPER

Sårbare grupper prioriteres i et "fast-track system gjennom asylprosessen.

For å bli ansett som sårbar etter asyl-lovendringene som ble iverksatt 01.01 2020 må det skrives en legeerklæring av en gresk offentlig lege. NGO-organisasjoner som for eksempel Leger uten grenser, har etter lovendringene ikke lenger mulighet til å legitimere at en flyktning tilhører en sårbar gruppe. Flere får ikke registrert seg som sårbar flyktninger fordi de mangler verifisert dokumentasjon fra lege.

Følgende ble ansett som sårbare frem til 01.01 2020

- Enslig mindreårige
- Funksjonshemmede
- Mennesker med livstruende sykdommer
- Eldre, over 65 år
- Gravide, eller kvinner som har født i løpet av de siste tre månedene
- Enslige foreldre med barn under 18 år
- Ofre for tortur, voldtekt eller andre psykiske, fysiske eller seksuelle fornærmelser eller utnyttelse
- Mennesker med posttraumatisk syndrom, spesielt overlevende eller slektninger etter båtforlis
- Ofre for menneskehandel/trafficking

En asylsøker som manglet ben fortalte at han ikke hadde blitt forhåndsregistrert som en del av en sårbargruppe. Han strevde for i det hele tatt få kontakt med utlendingsforvaltningen. Problemer med å bli registrert som sårbar ble gjentatt av flere i andre leire. De får ikke registrert seg som sårbare fordi de mangler verifisert dokumentasjon fra offentlig gresk lege. Asylsøkere har siden juli 2019 manglet rett til helsetjenester bortsett fra akutt hjelp. EU uttalte offentlig i januar 2020 at de skulle gi ekstra økonomisk bidrag for å gi asylsøkere i Hellas rett til normal helsetjeneste.

Utfordringene med å komme i kontakt og kommunisere med forvaltningen blir stadig gjentatt av asylsøkerne. En småbarnsfar fortalte at han hadde blitt truet med å bli blokkert, hvis han forsøkte å sende dem flere mail eller brev. Asylsøkerne har ingen rett på advokathjelp og blir rådville.

Levekår spesielt for sårbare er ikke belyst i denne rapporten.

Foto: Ørjan Ellingvåg

KAPITTEL 2. BAKGRUNN

Hellas var et av de landene i Europa som ble hardest rammet av finanskrisen 2009. Det innebar at EU-kommisjonen, Den europeiske sentralbanken og Det internasjonale pengefondet i 2010 satt i gang et låne- og reformprogram for Hellas. Det innbefattet omfattende innstramninger og strukturelle reformer som bidro til å forsterke den økonomiske nedgangen i landet. Arbeidsledigheten økte og det ble færre statsansatte. Ifølge statistikk fra FN hadde Hellas i 2019, den nest høyeste arbeidsledigheten i Europa på 18,1%, bare slått av Nord-Makedonia med 21,6%. Dette har skjedd samtidig som flyktninbefolkningen i landet har økt til 96 500 ifølge FN, det vil si 30 700 på øyene og 65 800 på fastlandet (tall fra des 2019).

I forskjell fra 2015 da flyktingen brukte Hellas som port til Europa på vei nordover, stopper fluktruten nå i Hellas. Stengte grenser hindrer dem fra å flykte videre. Dette har skjedd samtidig som flykting befolkningen i landet har økt til 96 500 ifølge FN. Det vil si 30 700 på øyene og 65 800 på fastlandet (des. 2019).

De fleste flyktingene/immigrantene som kom til Hellas i 2019 var mellom 18 og 34 år. Kvinner og barn utgjør 56 prosent av ankomstene de siste to årene, med flertall av barn under 12 år. (UNHCR) I januar 2019 var det estimerte antallet flykting- og migrantbarn i Hellas 27 000, blant dem 3 464 enslige barn ifølge tall fra greske myndigheter.

Flyktningene kommer fra Afghanistan, Syria, Pakistan, Irak, DR Kongo, Somalia, Tyrkia, Bangladesh, Palestina, Iran og noen få fra andre land. I følge FN utgjør flyktningene som kommer via Tyrkia til Hellas 51% av alle som kommer til Europa.

TYRKIAS MIDLERTIDIGE GJESTER

Tyrkia er det største flyktningevertslandet i verden med cirka 4 millioner mennesker (UNHCR). I Tyrkia blir flyktninger definert som "midlertidige gjester" og får ikke mulighet til å søke asyl. I 2019 flyktet cirka 74 600 av disse "midlertidige gjestene" fra Tyrkia til Hellas. Det er en økning på 50% sammenlignet med 2018. (UNHCR). EU har forsøkt siden mars 2016 å hindre flyktningstrømmen til Europa å komme via denne ruten, ved hjelp av en avtale med Tyrkia.

AVTALENE

Flyktningkonvensjonen

I Flyktningkonvensjonen har personer som oppfyller definisjonen som flyktning i konvensjonen rett til beskyttelse etter konvensjonen i det første trygge landet de kommer til. Derfor blir ikke asylsøkere returnert fra Hellas tilbake til Tyrkia, før det er fastslått at de ikke har et beskyttelsesbehov.

EU-Tyrkia avtalen

Ifølge EU-Tyrkia avtalen skal personer som ankommer de greske øyene etter at avtalen ble underskrevet, returneres til Tyrkia. Til gjengjeld vil EU bosette én syrisk flyktning i EU for hver syrisk flyktning som blir returnert til Tyrkia fra Hellas.

Ifølge EU-Tyrkia avtalen kan bare flyktninger som har kommet via øyene returneres til Tyrkia. De som befinner seg på fastlandet er ikke underlagt avtalen (i flg. Aitima).

"HOTSPOT-LEIRER"

I 2015 valgte EU å konsentrere flyktninger/immigranter som kom fra Tyrkia til Hellas i såkalte Hotspot-leire på fem av de østlige øyene i Egeerhavet; Chios, Kos, Leros, Lesvos, og Samos. De får anledning til å søke asyl i Hellas (Flyktningkonvensjonen). De som ikke registrerer at de vil søke asyl i Hellas eller får negativt vedtak på sin asylsøknad, blir ansett som irregulære og returneres til Tyrkia (EU-Tyrkia avtalen). Flykter de inn i et annet europeisk land etter å ha blitt registrert først i Hellas, blir de returnert tilbake til Hellas (Dublin konvensjonen).

Oppholdet i Hotspot-leirene varer frem til det er avgjort om flyktningen er irregulær eller ikke. I desember 2019 ble det registrert 36 400 asylsøkere i disse leirene. De deler plass og tjenestene beregnet på 5 400 mennesker (UNHCR).

Asylsøkerne i Hotspot-leire opplever at de i praksis ikke har tilgang til rettshjelp, begrenset tilgang til tjenester og bistand, samt lite informasjon om sine framtidsutsikter. Advokater i Hellas fikk inntil de nye asyllovene trådte i kraft ved nyttår, kun et fast lavt honorar for hver enkelt asylsak de tok, uavhengig av timer de brukte på saken (iflg Aitima). Asylsaker har derfor vært underprioritert av jurister og advokater. Å få rettshjelp er derfor vanskelig tilgjengelige for asylsøkerne. Med de nye lovene må de selv betale privat for advokat-hjelp, det vil si om de klarer å få en advokat til å ta saken deres.

Leirene er overbefolket og i elendig forfatning, spesielt standarden i Moria leiren på Lesvos er godt dokumentert i media. Dessverre er leirene på de andre øyene også ille. Leirene finansieres av EU/EØS midler. Enkelte advokater stiller spørsmålet om disse leirene hadde eksistert uten internasjonal bistand. Norge avsatte 24 millioner euro over EØS-midlene til to asylprogrammer i Hellas i perioden 2009-2014. Blant annet til finansiering av Hotspot-leiren Moria på Lesvos.

Kun 51% av midlene ble benyttet, resterende er tilbakeført til Norge, delvis på grunn av svak administrasjon i Hellas (i flg norsk utenriksminister) og delvis fordi grekerne ønsker mottaksforhold som ikke skal friste ennå flere til å krysse Egeerhavet og søke asyl i Hellas (i følge anonym statsansatt i Hellas).

26. nov. 2019:

Norge og Hellas undertegnet en ny samarbeidsavtale om EØS-midler til asyl og migrasjon på 16,5 millioner euro.

Uke 8. 2020:

Norge har inngått avtale med Hellas om å bevilge 350 millioner norske kr for å ivareta sårbare flyktninger (iflg. Hilde Barstad, statssekretær for justis- og beredskapsministeren, dax 1, 28.2 2020).

INTERNASJONAL HJELP

EU gir økonomisk støtte til de største NGOene som Gresk Røde kors, UNHCR, Leger uten grenser og lignende store ikke statlige organisasjoner.

Andre mindre organisasjoner i Hellas er avhengig av innsamlede midler og har derfor svært uforutsigbar økonomi. De utfører mange små, men også store arbeidsoppgaver som man ville ha forventet gjennomført av staten eller større organisasjoner med bedre økonomi. For eksempel gratis juridisk bistand, helsehjelp, midlertidige bosteder, språkopplæring, barnehager for flyktningbarn, installasjon av toaletter i hotspot-leire, utdeling av telt, tepper, kokeutstyr, klær, sko, hygieneartikler og mat.

De mindre organisasjonene er godt ansett blandt de som trenger hjelp. Privatpersoner i hele Europa reiser til Hellas og arbeider gratis for dem som frivillig hjelpere og donerer penger, klær og mat. Dette skaper et sterkt internasjonalt nettverk mellom europeere som er kritiske til den skjeve fordelingspolitikken i Europa.

Foto: Ørjan Ellingvåg

KAPITTEL 3. ANERKJENTE FLYKTNINGER

UTFORDRINGER

Anerkjente flyktninger i Hellas forteller at deres livssituasjon blir mer utrygg etter at de har mottatt beskyttelse i Hellas, enn da de var asylsøkere. De konfronteres ikke bare med mangelen på muligheter for integrering i det greske samfunnet, men også med utilstrekkelige levekår og en ekstremt prekær sosioøkonomisk situasjon, som ofte fører til en kamp for ren overlevelse. (Rsaegean.org)

Språk og kulturforståelse

Få anerkjente flyktninger kan snakke og forstå gresk. Det er begrenset språkopplæring for asylsøkere gjennom det offentlige i Hellas, men mange NGOere tilbyr gratis språkopplæring til både barn og voksne. Det handler ofte om flaks om de får informasjon om språkopplæring. Asylsøkere får heller ikke praktisert språket til daglig i løpet av asylprosessen fordi de mangler et sosialt nettverk blant greskere. De lever i årevis adskilt fra den greske befolkningen og får liten kulturforståelse.

Arbeid

For å få arbeid må anerkjente flyktninger ha en fast adresse og leiekontrakt – for å få leiekontrakt må de ha arbeidskontrakt (Aitima).

I desember 2019 hadde Hellas den nest høyeste arbeidsledigheten i Europa på 18,1% (UNHCR). Det er ekstra vanskelig for anerkjente flyktninger å få arbeid, fordi de ikke har samme forutsetninger som grekere, for eksempel språkferdigheter, sosiale nettverk, geografisk og kulturell kunnskap. Fordi konkurransen på arbeidsmarkedet er så stor blir anerkjente flyktninger ofte utnyttet med slavelignende kontrakter, eller kun tilbudt svart arbeid.

Det finnes kun noen få målrettede tiltak (mest til sårbare grupper) som hjelper anerkjente flyktninger med å få tilgang til arbeidsmarkedet. I tillegg eksisterer det ingen mekanismer for å vurdere tidligere faglige ferdigheter og kvalifikasjoner. Det resulterer i ytterligere hindringer for tilgang til arbeid eller yrkesopplæringsprogrammer for denne gruppen.

Søknad om skattekort tar flere måneder. En anerkjent flyktning forteller at han har ventet i ni måneder på sitt skattekort uten å ha mottatt det ennå. I mellomtiden har han ikke noe å leve av og bor på gaten, totalt avhengig av veldedighet. Han har høy utdanning fra sitt opprinnelsesland, ønsker å leve et anstendig liv og vil gjerne betale skatt til landet som gir ham beskyttelse. Det får han ingen mulighet til.

Bosted

For å få leiekontrakt og et sted å bo må anerkjente flyktninger ha arbeidskontrakt – for å få arbeidskontrakt må de ha fast adresse og leiekontrakt (Aitima).

Anerkjente flyktninger har ingen rett til å bo i flyktningleir. I praksis tolereres likevel uformelt flere å bli boende i leiren i opptil seks måneder etter å ha mottatt et positivt vedtak. Dette er en midlertidig og uoffisiell praksis og gjelder kun de som offisielt har hatt plass i leirene som asylsøkere, og det er ikke dokumentert om dette er vanlig i alle leirer og i alle tilfeller.

Flere anerkjente flyktninger og asylsøkere forteller at det er mulig å leie bosted uten leiekontrakt, men det kreves høye depositumbeløp, tilsvarende mellom 7000,- og 20 000,- Nkr. De opplever stadig at utleier etter en stund sier at han/hun ikke ønsker å leie ut til utlendinger lenger og kaster dem ut på gaten, uten å tilbakebetale depositumet. Det er mange greske utleiere som selv sliter økonomisk etter finanskrisen, og som anser dette som lettjente penger.

Økonomi

Anerkjente flyktninger har ikke rett til økonomisk støtte eller et sted å bo etter at de ikke lenger er asylsøkere. De får store utfordringer med å skaffe seg både arbeid og et hjem. Hellas har ikke sosialhjelp som garanterer anstendig levestandard eller tilstrekkelig mat og bolig. Det greske systemet er avhengig av at familie og venner tar seg av deg når du trenger det og flyktninger mangler dette fullstendig. Grekere vi snakket med fortalte at de ikke kunne forstå hvordan anerkjente flyktninger skulle klare seg alene i det greske samfunnet.

ALARMERENDE LEVEKÅR

Refugee Support Aegean (RSA) publiserte i 2017 en juridisk merknad der de dokumenterte de alarmerende levekårene for mottakere av internasjonal beskyttelse i Hellas. I 2018 oppdaterte de merknaden som viste at levekårene for anerkjente flyktninger i Hellas ikke har blitt bedre.

Det er ingenting av det vi opplevde på vår reise i Athen, eller det vi har blitt fortalt om de nye asyl-lovendringene som tilsier at situasjonen i 2020 vil forandre dette bilde.

Anerkjente flyktninger i Hellas forteller at de ikke anser det som mulig å leve et normalt verdig liv for dem i Hellas. Tilgang til mat, toalett, varmt og kaldt rennende vann, strøm, sanitæranlegg og trygghet er ikke en selvfølge for denne gruppen. I 2018 konkluderte RSA med at en slik situasjon undergraver effektiviteten av beskyttelsestiltakene som er nedfelt i Genève-konvensjonen og europeisk rett. I praksis har anerkjente flyktninger i Hellas ingen sikker og effektiv tilgang til husly, mat, arbeidsmarkedet og helsetjenester, inkludert psykisk helsevern. Internasjonal beskyttelsesstatus i Hellas kan ikke garantere et verdig liv for mottakere av beskyttelse. (RSA)

<https://rsaegan.org/wp-content/uploads/2017/06/2017-06-23-Legal-note-RSA-beneficiaries-of-international-protection-in-Greece-1.pdf>

EUROPEISK DOMSTOL SUSPENDERER DUBLIN-RETUR TIL HELLAS, 2018

Saken gjaldt en syrisk statsborger som søkte om internasjonal beskyttelse i Tyskland. Federal Office of Migration and Refugees (BAMF) avviste søknaden på bakgrunn av det faktum at søkeren allerede hadde fått internasjonal beskyttelse i Hellas og beordret sin utvisning der.

Forvaltningsretten Magdeburg i Tyskland mente (20. nov 2018) at det var alvorlig tvil om samsvaret med Federal Office of Migration and Refugees (BAMF) og den nasjonale lovgivning. BAMF sin konklusjon var at en syrisk anerkjent flyktning kunne returneres til Hellas, mens den nasjonale lovgivningen tilsa at en utlending ikke kan deporteres dersom en slik deportasjon ville være i strid med den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK). Domstolen fant at det er vesentlig grunn til å tro at søkeren ville ha en reell risiko for umenneskelig og nedverdiggende behandling i henhold til artikkel 3 EMK dersom søkeren ble returnert til Hellas.

Domstolen baserte denne konklusjonen, blant annet på rapporter som understreket at mottakere av internasjonal beskyttelse i Hellas ikke i praksis har tilgang til bosted, mat og sanitæranlegg i lengre tid etter ankomst. Domstolen bemerket videre at anerkjente flyktninger i Hellas i realiteten ikke har tilgang til utdanning, helsehjelp, sysselsetting, husly eller sosiale ytelser. Følgelig kunne levekårene ikke anses som dekkende for formålene med artikkel 3 EMK.

<https://www.asylumlawdatabase.eu/en/content/germany-%E2%80%93-magdeburg-court-suspends-return-beneficiary-international-protection-greece>

Foto: Ørjan Ellingvåg

KAPITTEL 4. ASYL-LOVENDRINGER

Bølger av migranter og flyktninger beleirer vårt land, sa statsminister Mitsotakis under et arrangement i oktober 2019 og fikk flertall for å endre asylloven.

Lovendringene ble innført 1. januar 2020 og kommer samtidig som flyktningeankomstene til Hellas fortsetter å øke til sitt høyeste antall siden 2015 (UNHCR). Den nye asylloven har som mål å fremskynde søknadsprosessen og raskt returnere de uten beskyttelsesbehov, sier regjeringen Nea Dimokratika.

Det er uklart hva den nye lovgivningen vil gjøre – om noe – for å lindre den humanitære krisen på øyene, og det vil sannsynligvis bare forverre forholdene for flyktninger/immigranter og asylsøkere i Hellas totalt sett, sier flere NGOere som vi har snakket med. Mange forventer at den nye loven vil bli utfordret i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen.

Et lite utdrag av lovendringene (Plukket fra Human Rights Watch):

I henhold til den nye loven kan gresk politi og militært personell gjennomføre asyl intervjuer i Hotspot-leirene. Regjeringen har kunngjort at de med sitt nye system vil behandle 50.000 asylsøknader innen juni 2020. Greske advokater er bekymret.

Etter det greske valget i juli 2019 fastslo den nye regjeringen at alle offentlige helsekort var ugyldige. De nye lovendringene tilsier at asylsøkerne ikke skal ha rett til offentlige helsetjenester bortsett fra ved akutt helsehjelp. I januar 2020 ga EU beskjed om at de vil gi ekstra bistand til Hellas for å sikre asylsøkerne retten til disse tjenestene likevel.

De nye lovendringene tillater myndighetene å lage en liste over "trygge opprinnelsesland." Ved ankomst vil statsborgere fra disse landene gå gjennom en fremskyndet prosess som antar at de ikke trenger internasjonal beskyttelse. Myndighetene vil også lage en liste over "trygge tredjeland" der folk kan bli sendt, hvis de tidligere har vært der. Det er uklart hvilke land som vil bli inkludert på disse listene.

Regjeringen vil i henhold til de nye lovendringene pålegge i hvilke leirer asylsøkerne skal bo. De som ikke følger påbudene vil ikke få sine asylsøknader behandlet.

Ofre for tortur, voldtekt eller andre betydelige voldshandlinger vil fremdeles bli identifisert som sårbare, men den nye loven krever sertifisering fra et offentlig sykehus, militært sykehus eller annen offentlig gresk helsepersonell. Leger Uten Grenser og METAdrasi (en gresk NGO), har trent personell til å levere disse sertifiseringene i årevis. Men den nye loven anerkjenner ikke sertifiseringer utstedt av andre utenfor det offentlige greske helsevesenet.

Den nye loven innfører endringer som øker mulighetene for å internere irregulære flyktninger/migranter og asylsøkere. Loven forlenger tiden for varetektsfengsling av disse fra tre til 18 måneder, den maksimale tiden EU tillater.

Hotspot-leirene ute på øyene vil erstattes av nye lukkede "Forvaringssentre". Nestleder forsvarsminister Alkiviadis Stefanis har uttalt i gresk media at fasilitetene vil bli klare innen juli 2020. Øysamfunnene er negative til regjeringens planer, de vil ha overført flyktningene fra øyene til fastlandet. Noen greske høyreekstreme har dannet privat borgervern og gått til angrep på asylsøkere samt frivillige som jobber i leirene.

I februar 2020 har det vært massiv motstand på øyene mot regjeringens ønske om utbygging av nye lukkede forvaringssentre på øyene. Myndighetene har satt inn opprørspoliti fra Athen for å slå ned opprør.

Foto: Ørjan Ellingvåg

KAPITTEL 5. ANBEFALINGER

I denne rapporten har vi begrenset oss til å formidle det vi har hørt, sett og lest. Vi vil gjerne foreslå noen anbefalinger. Bakgrunnen til anbefalingene står å lese i selve rapporten.

- Norge bør sende flere sykepleiere, leger, psykiatere og tolker til fast landet og øyene i Hellas
- Asylsøkere og anerkjente flyktninger som har kommet via Hellas til Norge, bør ikke bli sendt tilbake til Hellas før levekårene for denne gruppen er vesentlig bedret
- Norge bør vise solidaritet med Hellas som et europeisk land, og ta i mot det antall asylsøkere og anerkjente flyktninger derfra som EU og FN anbefaler
- Norge bør fortsetter å gi Hellas bistand, men ikke til bygging av lukkede forvaringssentre, fordi det skaper stor uro blant den greske befolkningen og ikke vil lindre lidelsene for de ny ankomne flyktningene/immigrantene

Foto: Ørjan Ellingvåg

KAPITTEL 6. EKSTRA INFO

- ELEONAS FLYKTNINGLEIR
- MALAKASA FLYKTNINGLEIR
- OINOFYTA FLYKTNINGLEIR

De flyktingene/immigrantene og asylsøkerne som for tiden oppholder seg på det greske fastlandet har ankommet på en av tre måter: ved å krysse landegrensen mellom Tyrkia og Nord-Hellas, blitt overført fra øyene, eller de har forlatt øyene uregelmessig før de mottok vedtak på sin asylsøknad.

Uansett hvordan de når fastlandet, er det største problemet å finne ly. Asylsøkerne har rett til å bo i en flyktningleir. Flyktinger/immigranter er ikke registrert hos myndighetene og har derfor ingen rettigheter. Det er lang kø for forhåndsregistrering. I mellomtiden trenger de mat og et sted å bo. Noen bor på gaten eller i parkene i sentrum. Andre setter opp telt utenfor den leieren de ønsker å bo, eller utenfor leieren hvor de kjenner noen som kan hjelpe dem.

Enkelt sagt har leirene som ligger lengst vekk fra sentrum av Athen den mest nøkterne standarden. Eleonas er kun 10 minutter med bil fra Sintagma. Malakása cirka 40 minutter unna mens Oinofyta ligger 60 km utenfor bygrensen, uten buss eller togstasjon i umiddelbar nærhet. De som bor langt fra sentrum forteller at det er vanskelig og dyrt å skaffe seg mat og bo der, samtidig som sanitærforholdene er dårlige. Det finnes ikke butikker eller minibank i nærheten. Tur-retur Malakása, Athen med tog koster for en person tilsvarende 124,- Nkr. Transportutgiftene utgjør derfor ganske stor prosent av månedsbudsjettet på 1 400,- Nkr.

Det er bare på dagtid at det er vakter tilstede i leirene. Etter kl 16:30 er det ingen ved porten og asylsøkerne opplever mye bråk og vold. Noen familiefedre fortalte at de velger å sove på dagen for å passe på familien sin om natten. Det var bare Malakása som hadde lege tilgjengelig noen dager i uken. Men i alle leirene sto det containere merket med UNHCR og Røde kors. Beboerne i Eleonas og Oinofyta fortalte at disse containerne ikke var i bruk, de så også forlotte ut.

Foto: Ørjan Ettingvåg

ELEONAS FLYKTNINGLEIR

Drevet av International Organization for Migration (IOM). På dagtid er det vakter ved inngangen, men beboere kan komme og gå som de vil. Besøkende må levere legitimasjon og være invitert. Dette er ansett for å være den mest velfungerende campen på fastlandet i Hellas, cirka 10 min. med bil fra Athen sentrum. Det går buss inn til sentrum.

Kapasiteten i 2015 var på 700 mennesker. Det har kommet til flere containere siden den gang og i midten av oktober 2019 tror beboerne i leiren at de til sammen er cirka 2500 mennesker. De er fordelt i containere med 8 personer i hver og ingen bor i telt. Alle containere har køyesenger, kjøleskap, kokemuligheter, air conditioner og et lite toalett og dusj. Det er mange store barnefamilier som bor her. Mange enslige mødre bor sammen. UNHCR sier at det befinner seg flere ulike nasjonaliteter i denne leiren: 37% Afghanistan, 31% Syria 9% Iran, 7% Irak og 16% andre land.

Førsteintrykket av leiren er god. Det er store åpne plasser mellom containerrekkene og det finnes lekeplass med nye uteleker og ballplass som benyttes av både barn, ungdom og voksne. Vi får høre at det finnes internett, men at det er totalt overbelastet og vanskeliggjør oppfølging av asylsøknadene. Containerne er malt i friske klare farger, turkis, rosa og gule. De er av metall og ikke isolert. Om sommeren er de uutholdelig varme og om vinteren veldig kalde. Når kjøleskap, dusj eller toalettene inne i containerne går i stykker, melder beboerne i fra til vaktene ved porten, men reparasjoner tar ofte flere måneder. Det som ikke kan repareres skiftes ikke ut. Mange deler toalett med mennesker i andre containere, fordi deres eget ikke virker. Kloakkrørene fra hver container ligger over bakken på baksiden og mellom containerne, de er av plast som sprekker. I sommervarmen lukter det forferdelig og tiltrekker seg rotter og store svermer av mygg klekkes i kloakken.

Ved inngangen står det to forlatte containere merket med Røde Kors. Beboerne forteller at de i løpet av de siste to årene sjelden eller aldri har sett Gresk Røde Kors representanter her til tross for at de har to tomme containere til rådighet. Cirka en gang i måneden kommer det en ung mann som deler ut Paracet. De vet ikke om han er tilknyttet en organisasjon, er lege eller student. Han tilbyr aldri andre helsetjenester enn å dele ut smertestillende.

Beboerne ber oss om å ikke fotografere så vaktene ser det, da risikerer vi å bli kastet ut selv om fotografering egentlig ikke er ulovlig. Vi blir invitert med inn i en av containerne. Der snakket vi med flere av beboerne.

Beboere forteller

En velutdannet ingeniør fra Iran som snakker engelsk begynner: "Det er bare vakter i leiren på dagtid, derfor er mange redde for å sove om natten. Det har vært alvorlige episoder her, og mye bråk og uroligheter. Et overfall får ingen konsekvenser når du bor i en flyktningeleir. Verken voksne eller barn føler seg trygge. Politiet prioriterer ikke å komme til flyktningeleirene når det er bråk, heller ikke helsepersonell. Hvis beboerne må ringe etter en ambulanse etter et overfall, tar det veldig lang tid før den kommer og sårede mister mye blod på den tiden".

En mann forteller: "En enslig kvinne og hennes ni år gamle datter ble voldtatt av flere menn inne i denne leiren for ikke lenge siden. Da hun meldte fra til vaktene om morgenen ble hun avvist. De sa at hun skulle ha meldt i fra med en gang det skjedde. Hun fortalte at det hadde skjedd om natten, mens vaktene ikke var tilstede. Hun kunne navngi voldtektsmennene som også bodde i leiren. Vaktene nektet å hjelpe henne med å anmelde. De påsto at hun løy for å få status som sårbar og derved muligheten til å flyttes ut av leiren og til en leilighet i Athen. Hun gråt og ba om å i hvertfall få hjelp til å komme til sykehuset for å bli undersøkt. Da hun kunne få en leges dokumentasjon på voldtekt og legeundersøkelse av den ni år gamle datteren. Vaktene avfeide historien og kvinnen flyttet i redsel ut av leiren. Hun og datteren er i dag hjemløse i Athen".

En annen forteller hviskende og med nedslått blick om en høygravid kvinne som plutselig skulle føde forrige måned (aug-sept. 2019). Vaktene ringte etter ambulanse, men den kom flere timer etter at fødselen var over. Kvinnen fødte på gulvet inne i en av containerne, mellom køyesengene og kjøkkenbenken. Barnet klarte seg dårlig.

Vi trengte at en beboer inviterte oss, for å komme forbi vaktene ved inngangsporten. Kvinnen som inviterte er enslig mor med en datter på tre og en sønn på fem år. Da vi traff henne hadde hun dagen før fått vite av vaktene at hun var innvilget asyl. Hun fortalte at de samtidig hadde bedt henne om å forlate leiren innen 20 dager. Etter å ha fått innvilget beskyttelse, regnes hun ikke lenger som asylsøker og har ikke rett til å bo i leieren.

Heretter må hun og barna klare seg økonomisk uten hjelp. Det finnes ingen sosiale goder i Hellas som sikrer familien mat og tak over hodet. Hun er småbarnsmor, kan ikke språket, kjenner ikke kulturen, mangler annen familie og har ikke noe gresk nettverk. Utenfor leieren er det 15 telt med uregistrerte barnefamilier som ønsker seg inn i leiren.

Foto: Ørjan Ellingvåg

MALAKASA FLYKTNINGLEIR

Drevet av International Organization for Migration (IOM). Leiren ligger 40 min med bil utenfor Athen, ved siden av en militærleir, på et militært område. Det er en åpen camp uten vakter, kjent for mye uroligheter og vold. Det er begått drap i leiren. Kapasitet i 2016 var 1000 mennesker, i nov 2019 bor det 1276 mennesker her. Noen bor i containere og gamle murhus, men de fleste bor i telt i og utenfor Rub-halls. Bostandard er avhengig av flyktingenes status i asylprosessen. De som er fullregistrert har de beste boenhetene. De uregistrerte flyktingene bor i telt rett på bakken ved inngangen til leieren.

Ved inngangen til leiren møtes vi av flere store hunder som sover, men de våkner og varsler når vi kommer. Hundene eies av europeisk ungdom som jobber her som frivillige. De bor i telt sammen med de uregistrerte flyktingene. Det lukter bønner i tomatsaus og svak eim av kloakk i leiren. Mange beboere har hørt hundene som bjeffet og snart har vi en stor folkemengde rundt oss som gjerne vil formidle sine historier. De vil også høre hvorfor ikke europeiske land vil åpne opp grensene sine for dem.

Vi går mot en såkalt Rub-hall, som er en støpt grunnmur med et stort telt over, produsert av OB.Wiik.as, Skedsmo, Norge. Her inne er det cirka 90 små telt, tett i tett. Når regnet og snøen kommer er det litt bedre å bo her, enn for dem som har slått opp telt rett på bakken. I Malakasa finnes det ikke varmt vann og mange blir syke på grunn av dårlig hygiene. Det er over tusen beboere i leiren, og bare de som bor inne, har varmt vann og egen dusj og toalett. Det er uvisst hvor mange som må dele på de cirka 30 felles dusjene og toalettene som finnes ute, men sikkert flere enn halvparten av de 1276 beboerne.

Oppvask, klær og hender etter toalettbesøk, blir vasket om hverandre i samme sinkvasker og i kun kaldt vann. Det finnes en lege i leiren. Han gir beboerne smertestillende Paracet og renser sår. Kronisk syke kan han ikke hjelpe. Han skriver ikke ut resept på medisin, men er i kontakt med legene på sykehuset.

Leirledelsen er tilstede noen korte timer tidlig på dagen. De sitter i en container ved inngangen til leiren. Containeren er overfylt av plakater med info på mange ulike språk.

Av og til deles det ut mat i leiren, men for det meste må beboerne kjøpe og tilberede egen mat. De er avhengig av å komme til byen for å handle og da må de betale for transport. Dette er en stor økonomisk utfordring alle i leiren snakker om. Før valget sommeren 2019, var transport til og fra flyktningleirer gratis for asylsøkere, men med ny regjering må alle betale. De får penger fra staten overført til et kredittkort, men det finnes ikke noen minibank i nærheten av leiren, dette er et problem.

Rundt en stor plass med sand, volleyballnett og noen slitne lekeapparater er det lave murbygninger. Her bor de som er fullregistrerte asylsøkere. Ute på plassen sitter en dame på huk, hun griller et geitehode over et bål. En av beboerne har kjøpt inn varer i Athen og har åpnet en liten butikk med såpe, kjeks kaffe og lignende tørrvarer utenfor sitt lille rom i murbygningen. Prisene hans er litt dyrere enn i Athen, men billigere enn å reise med tog, så folk i leiren setter pris på initiativet hans. Mange nybakte mødre mangler morsmelk og er avhengig av å skaffe morsmelkerstatning, det er en stor mangelvare. Babybleier og sanitetsbind er det også vanskelig å få tak i. Frivillige små organisasjoner i Athen deler av og til ut dette og informerer på facebook noen dager i forkant, da reiser kvinnene til byen sammen.

Beboere forteller

En av de yngre mennene tar rollen som ordfører, mange vil fortelle hvordan det er å leve i Malakása. De forteller at IOM ledelsen i leiren ofte sier til dem "Vi har ikke invitert dere. Hvorfor er dere her? Reis hjem dit dere kom fra". Det ville de gjerne, om det var trygt, sier de. "Ingen vil egentlig være her - for å leve i flyktningleir i Hellas er et lite helvete".

En mann som snakker godt engelsk forteller "Å bo i Malakasa er vanskelig. Det er langt til butikker og det finnes ingen minibank i nærheten. Vi må bruke tog for å handle med kredittkortene vi har fått. Det er umulig å følge opp saken sin uten å komme seg inn til sentrum. Det er også bare i bykjernen som det er gratis utdeling av mat, klær, bleier og morsmelkerstatning. Det koster 12 euro tur/retur til Athen med toget. For å komme til stasjonen tar det minst 20 minutter å gå. Inntil i høst kunne asylsøkere reise gratis. Med ny regjering må vi betale billett, og politiet kaster oss av toget hvis vi ikke har betalt".

En afghansk mann med funksjonsnedsettelse (mangler ben) forteller: "Den beskyttelsen jeg har fått i Europa er kun en tynn teltduk". Han hever stemmen og snakker fort. "Jeg kom til Europa fordi jeg hadde hørt at her har de menneskerettigheter, men de er fraværende for sånne som meg. Hellas beskytter ikke flyktningene i landet og jeg vil at alle i Europa skal få vite det. Ikke en gang Gresk Røde Kors vil snakke med oss som er funksjonshemmede, eller de som er alvorlig kronisk syke. Jeg har sendt flere e-mail til Røde Kors, men ingen svarer. Jeg får ikke registrert meg som sårbar, fordi jeg har ingen rett på helsetjenester. Når det kommer frivillige til denne leiren for å dele ut mat, blir de stoppet av vaktene. Jeg tror de ikke vil at folk skal treffe oss og høre hvordan vi egentlig har det". Han forteller at han gjerne vil registrere seg, men ikke klarer å komme gjennom på Skype til GAS. Han mener at han tilhører en sårbargruppe men får ikke hjelp til registrering. "Et av de store problemene er at vi er veldig mange som ikke får mulighet til å registrere asylsøknadene våre, systemet er for dårlig.

Hva skal vi leve av når vi ikke er registrert?"

"En kvinne med et barn hvilende på armen forteller. "Jeg mangler helsekort, men tok likevel med barn mitt til sykehuset for å få hjelp". Det fikk hun ikke, i stedet ble hun beskyldt for å utnytte barnet sitt for å få bedret boforholdene sine i leiren. Sykehuspersonale mente hun påsto at barnet var sykt, kun for å få rett til å flytte fra telt og inn i en av murbygningene før vinteren. Hun ble tvunget til å forlate sykehuset og returnere tilbake til Malakása uten at barnet ble sjekket av en lege. Flere mødre og fedre nikker på hodet og sier at syke barn fra Malakása flyktningleir sjelden får legehjelp. Barnet ligger med hodet på skulderen til moren sin og glipper med øynene og ser på oss med et febermatt uttrykk.

Det er mange som har behov for å snakke. Vi står på en åpen plass og en ung far skrider frem og tar ordet høyt og tydelig på et velartikulert engelsk. "Det viktigste er at myndighetene her i Hellas må fortelle oss sannheten. Vi kan ikke forholde oss til løgn og fortielse. Europa snakker om menneskerettigheter, men de finnes ikke her. Hva har de tenkt å gjøre med det?" En annen bryter ham av og sier "Grekerne forholder seg til flyktninger som om vi var en salgsvare. Hellas får penger av EU for å hjelpe oss, men de pengene ser vi ingenting til".

En eldre mann utbryter: "Vi flyktet fordi vi ikke ønsket å dø. Nå ønsker vi snart å dø!" Han har lagd seg en stokk av en gammel grein som han støtter seg til, mens han halter vekk fra oss og rister på hodet. En mann som ser ut til å være sønnen til den gamle sier "Vi flyktet fra bomber, men dør sakte her. La barna mine få gå på skolen selv om vi mangler registreringspapirer. Ikke nekt oss kunnskap!" Han rusker en gutt på seks - syv år i hårluggen og smiler til ham før han blir helt stille og går vekk.

Vi blir invitert inn i et provisorisk telt til en afghansk familie med tre barn, vi har med egen tolk. Vi tar av oss på bena før vi setter oss på noen tepper av plast, rett på den litt fuktige bakken. Det er trukket et tykt teppe mellom to telt, som danner et slags tak som luner litt. De serverer deilig varm og velduftende te.

Faren i familien sleper et av bena etter seg når han går. Han forteller at det er etter en arbeidsulykke for mange år tilbake dengang han jobbet svart i Iran, og ramlet ned fra et stillas uten sikring. Han sier at han har blitt vant til å ha vondt i kroppen. Han er bekymret for sin kone som har vært alvorlig psykisk syk i veldig mange år, lenge før de flyktet, men nå er alt blitt verre. Hun ble hentet med ambulanse fra leiren og fraktet til sykehuset. Der fikk hun vite at hun har en alvorlig uhelbredelig sykdom. Hun har fått resept på medisiner de ikke har råd til å kjøpe. De vet ikke riktig hvilken alvorlig sykdom moren har fått diagnose på, fordi det var ingen tolk på sykehuset da legen undersøkte henne, de tror det er kreft. Faren lurte på hva som vil skje når han blir alene med tre barn. Vi ser på resepten som står på gresk og tolker det som noe antidepressiva og kortisonsalve mot psoriasis. Vi foreslår at de må få en tolk til å oversette papirene som er på sykehuset, men vi vet at det kanskje er umulig for dem å få til.

Familien er forhåndsregistrert og har ikke fått status som sårbare, slik de mener de bør være. IOM ledelsen i leiren mener moren i familien lyver og spiller teater og avviser familiens behov siden de ikke er registrert som sårbare hos GAS (Gresk utlendingsforvaltning). De er foreløpig bare forhåndsregistrert og må vente to til tre år før de får fullregistrert sine asylsøknader. Da vil de kanskje anses som sårbare, hvis de har gresk legedokumentasjon som støtter det. Rett før vi går tar faren og holder godt rundt den elleve år gamle sønnen som sitter tett ved siden av ham og sier "Det er ikke oss personlig det er noe galt med, IOM oppfører seg sånn mot alle flyktninger. Vi skal ikke ta det personlig!"

På vei ut av leiren går vi forbi toalettene og dusjene, de er fryktelig skitne og ser ikke ut til å ha vært rengjort på lenge, men så er det også mange som deler. "Både toaletter og dusjer skal rengjøres hver fjerde dag", sier en av beboerne da vi bemerker det. En ung mann bryter inn og sier "Flyktninger i Hellas er big business for noen! Store private bedrifter får betalt for ulike tjenester som for eksempel vaske og tømme doene, litt utdeling av mat, vakthold, søppelhenting og lignende. Det viktigste for dem er å tjene penger. Ingen føler ansvar for hvordan vi har det, så derfor er det ikke alltid toalettene blir tømt eller dusjene vasket hver fjerde dag. Det får oss til å føle oss som shit". Vi snakker rolig med ham og spør hva han er interessert i og hva han ønsker å gjøre senere i livet sitt. Han forteller at han har master i dataelektronikk fra Damaskus og skulle ønske han kunne jobbe med det.

OINOFYTA FLYKTNINGLEIR

Drevet av International Organization for Migration (IOM). Leiren er åpen med vakter på dagtid, men ikke i helgene. Leiren ligger cirka 60 km utenfor bygrensen til Athen. Det finnes ikke bussforbindelser hit, men det finnes en togstasjon i cirka 15 – 20 minutter gå avstand. Det er ingen butikker i nærheten. Oinofyta er ute på bondelandet i et gammelt inngjerdet og nedslitt fabrikklokale. Leiren er beregnet til cirka 574 mennesker og ble stengt i 2017, på grunn av den dårlige kvaliteten på bygningen, liten tilgang til elektrisitet, varme, vann og generelt dårlige boforhold. Ingenting er utbedret, men leiren er igjen åpnet for kurdiske asylsøkere. Det bor mange uregistrerte immigranter/flyktninger her. I oktober 2019 ble vi fortalt av beboerne selv at de er cirka 800 voksne og 150 barn her, alle bor inne i fabrikklokalet, ingen bor i telt.

Etter en drøy time i bil fra Athen sentrum kommer vi til en svært nedslitt gammelt fabrikklokale. Ikke noen fabrikkbygning langs veien har sett så gammel og nedslitt ut som denne. Det er et høyt gjerde rundt med en stor åpen port og ingen vakter som stopper oss fra å komme inn. Vi vises inn den enorme fabrikkporten som består av bølgeblikk med et kjempestort hjerte malt i rødt. Når vi kommer er bare halve døren åpen så kun det halve røde hjerte syns. Det er kun kurdere som bor her. Alle kommer fra to nabobyer i Syria og alle familiene kjenner til hverandre fra før de flyktet. Samholdet er sterkt i leiren.

Tidligere bodde det afghanere i telt utenfor. De ble hentet og trolig plassert i andre leire. Jungeltelegrafene her forteller at afghanerne fikk egne leiligheter i Athen. Det er lite trolig, men er med på å skape bitterhet blant kurderne som er blitt igjen. Bare et fåtall av de som bor her har klart å registrere seg hos GAS (Gresk utlendingsforvaltning) de fleste får ingen økonomisk støtte fra staten men får støtte fra de andre i leiren. Bare barna som har foreldre som er registrert har rett til skolegang. De som er registrert blir hentet med buss og kjørt til skolen.

Innenfor det inngjerdete området er det en container som er malt i sterke farger med kopier av Disney figurer. Det finnes ingen uteleker, men mødrene gjør sitt beste og har lagd en improvisert barnehage. Det finnes ingen organiserte aktiviteter, verken for voksne eller barn. Kun noen få av barna går på skole. Noen eldre menn forteller at det har vært begått to selvmord i leiren i 2019, begge ganger unge enslige menn.

På et stort felles kjøkken står vannet 10-12 cm oppover veggen og når nesten opp til de elektriske kontaktene til to komfyrer. Det ser brannfarlig ut.

Det finnes ikke dører inn til toalettene for kvinnene, bare tynnslitte stoffstykker. De går alltid sammen på do og aldri om natten. Foran dusjene henger store tunge gummimatter som hindrer innsyn. Alle speil er spraymalt med svart maling. Dusjene mangler armatur – det er bare et rør ut av veggen som det pipler kaldt vann ut av. Det flyter vann/urin utover gulvene i ankelhøyde både på mann og kvinne toalettene, det stinker. Hele fabrikklokalet kjennes kaldt og fuktig. De bor i små avlukker med stoffstykker i stedet for dør. Ingen rom der folk sover har vinduer. Vi blir invitert inn i et stort rom hvor det er puter, matter og noen velbrukte treningsapparater. Dette rommet blir brukt til fellessamlinger når det ikke er treningsrom for mennene i leieren. Her inne intervjuer vi flere av beboerne.

Beboere forteller

To kurdiske menn med t-skjorter med budskap på engelsk som sier "Sorry" og "Smile", kommer og tar oss i mot. Det er dagen etter at NATO har rykket inn i det østlige Syria som kontrolleres av SDF, en koalisjon som domineres av det kurdiske partiet PYD. Stemningen i leiren er lav. Inne i den store fabrikkhallen er det kaldt, mørkt og høyt til taket. I det ene hjørnet er det en liten provisorisk kafé med plaststoler og små bord. Ved inngangen er det flere lange bord med matvarer som ris, linser og pasta i kjempestore sekker, noen klær og fargerike varme tepper. Dette er beboernes private butikk, med varer de har fraktet med toget fra Athen. Når vi spør om hvordan prisene er, svarer en eldre mann med pent klippet grått skjegg "Prisene i denne butikken følger Allahs regler. De som har lite betaler mindre enn de som har mye, - og de som har ingenting – vel, han trekker på skuldrene og håndflatene går opp i luften, mens han ser bort.

Alle kvinnene i leiren lager mat sammen og deler med de som ikke har noe. Det lukter godt og kvinnene lyser opp når de ser oss fremmede damer på besøk og vinker oss bort til grytene. Det lukter godt og krydret. De gjør oss oppmerksomme på å ikke trække i vannet, det er ikke enkelt, det er et grunt vannbasseng der de står i plastsandaler ved siden av de elektriske komfyrerne og lager store gryter med mat.

En mann snakker lenge på sitt eget språk, mens øyene hans fylles av tårer. Tolken oversetter: "Det er et og et halvt år siden min familie og jeg fikk registrert oss som asylsøkere, men så ble det oppdaget en feil. Navnet til datteren min var ikke skrevet riktig og derfor måtte vi registreres helt på nytt. Det gjorde vi for syv måneder siden, men vi vet ikke hvordan det går, for vi får ikke noe svar. Prosessen til for familien er stoppet fullstendig opp mens vi venter på at datterens registrering skal bli korrekt." Han vet ikke hva han skal gjøre for å komme i dialog med GAS (Gresk utlendingsforvaltning).

Et lite pikebarn som nettopp har lært å gå og setter seg ned på huk ved siden av pappen sin og holder ham i buksebenet. Jeg smiler til henne og går bort til faren. Da reiser den lille seg opp og det renner tiss utover bakken, og buksebaken er klissvåt. Pappaen rister på hodet og tar henne i hånden og sammen rusler de inn i bygget for å skifte. Hun gjemmer ansiktet i hendene og viser at hun skammer seg. Hun er så liten at hun burde hatt på bleie, men det er dyrt og vanskelig å få tak i.

Solen gikk ned og vi skulle tilbake til Athen. På vei ut sier en ung far med barnet sitt på armen til meg; "Det er urettferdig at de andre europeiske landene ikke åpner grensene sine for oss, men holde oss flyktninger igjen i Hellas og Tyrkia. Her har vi ingen muligheter for et normalt liv. Dere har så mye og vi har ingenting. Min familie lider." Jeg kan bare nikke på hodet for å vise at jeg hører hva han sier. Samtidig kommer det en ny familie ved inngangsporten til leieren. Det er et voksent ektepar med tre døtre på rundt 12, 14 og 16 år, de er fra Afghanistan. Den eldste datteren skjuler ansiktet, men det er tydelig at hun gråter. De vil gjerne få komme inn å bo i leiren, i hvert fall få sove her en natt. Det tillater ikke de kurdiske beboerne som sier at det ikke er plass til dem. Den afghanske familien har to dager tidligere blitt sluppet ut av en lukket leir i Athen uten å få noe tilbud om et annet sted å bo. De har de siste nettene sovet på gaten i Athen og vil ut av byen. Nå vet de ikke hvor de skal gjøre av seg.... De går ut av porten og tar veien til togstasjonen inn til Athen.

Kurderne stenge døren inn til fabrikklokalet da vi dro derfra. Det halve røde hjerte som var malt på halve døren ble til et helt hjerte da begge dørene ble slått sammen og fabrikkbygget var derved stengt for natten.

Foto: Frøydis Skaug-Andersen

KILDER

Kilder vi besøkte i Athen:

NGO: Aitima er en gresk ideell organisasjon som tilbyr gratis juridisk hjelp til anerkjente asylsøkere <http://www.Aitima.gr/index.php/en/>

NGO: GFR, Greek Forum of Refugees.

Gresk forumet for flyktninger som samarbeider med forskjellige interessenter som jobber for flyktninger og asylsøkeres rettigheter i Hellas, i Europa på internasjonalt nivå.
<https://refugees.gr>

Tre flyktningeleire i området Athen i regionen Attika:

<https://rsaegean.org/en/eleonas-camp/#>

<https://rsaegean.org/en/malakasa-camp/>

<https://rsaegean.org/en/oinofyta-camp/>

KILDER GENERELT:

Svak offentlig administrasjon

<https://www.eurofound.europa.eu/publications/article/2016/greece-reducing-the-number-of-public-servants-latest-developments>

Europeisk domstol suspenderer retur

<https://www.asylumlawdatabase.eu/en/content/germany-%E2%80%93-magdeburg-court-suspends-return-beneficiary-international-protection-greece>

Dublinanmodninger fra Norge

<https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/dublinanmodninger-2019/>

Boligsituasjon/hjemløse i Athen

<https://blogg.hioa.no/byer/2019/09/10/rapport-fra-middelhavet-boligkonferanse-i-athen-2019/>

Røde Kors - Hellas

<https://www.rodekors.no/vart-arbeid/int/europa/hellas/>

Regjeringen.no Norske EØS-midler til migrasjonsarbeid i Hellas

https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/midler_migrasjon/id2679676/

Regjeringen.no Svar på spørsmål om EØS-midler til Hellas

https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/svar_hellas/id2632924/

https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/svar_midler/id2639215/

Lovdata. Den internasjonale flyktningkonvensjonen

<https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/1951-07-28-1>

Hotspots at EU external borders

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/623563/EPRS_BRI\(2018\)623563_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/623563/EPRS_BRI(2018)623563_EN.pdf)

NTNU Om hvordan politikere legitimerte sin flyktningpolitikk

<https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2613641/>

no.ntnu:inspera:2297486.pdf?sequence=1

Government.gr Offisiell statistikk i Hellas

http://asylo.gov.gr/en/?page_id=110

Government.gr Asylprosess i Hellas

<http://asylo.gov.gr/en/>

Asylprosess visuellkommunikasjon

<https://www.youtube.com/watch?v=VQKDivWhKss>

http://asylo.gov.gr/en/wp-content/uploads/2017/02/Asylum-procedure-flowchart_v2_2017_EN.jpg

Etter positivt vedtak

<https://www.pri.org/stories/2019-06-27/these-asylum-seekers-won-their-refugee-cases-greece-some-wish-they-hadnt>

Skole og opplæring for asylsøker barn

<https://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/reception-conditions/employment-and-education/access-education>

EU Dublin konvensjonen og Hellas

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_16_4253

<https://www.ecchr.eu/en/case/greek-hotspots-complaint-against-european-asylum-support-office-to-the-eu-ombudsperson/>

https://www.ecchr.eu/fileadmin/Fallbeschreibungen/ECCHR_Case_Report_EASO_Greek_Hotspots_042019.pdf

Foto: Ørjan Ellingvåg

Foreningen av tolvte januar
Kontaktperson: Frøydis Skaug-Andersen
Mobil: 906 45 748
E-post: froydis@2mind.no

© Foreningen av tolvte januar